

Zápis PirateCon LGBTI, 15. 2. 2020 (hlavní teze)

10:00 - 10:20 Uvítání, uvedení do problematiky, základní pojmy

10:20 - 11:30 – 1. blok – manželství pro všechny

Manželství pro všechny - Dan Vondra - iniciativa Jsme fér

Teze: Zajištění stejné právní ochrany pro všechny páry nezávisle na pohlaví, kterou poskytuje manželství.

Argumenty:

- Rovnost. Dle ní jsme si rovni. To je v rozporu s nejednotnými právy pro různé skupiny lidí.
- Důstojnost
- Praktická rovina – registrací nevzniká společné jmění (problém pro banky – např. hypotéky); pouze 14 úřadů, kde je možné se registrovat; dědictví – partner nespadá do nejvyšší dědické kategorie; nevzniká nárok na vdovský důchod, sociální dávky; právní vztah k dětem – jeden z rodičů nemá právní vztah k dítěti (vyživovací povinnost, sirotčí důchod, alimenty, nárok na dítě při úmrtí partnera apod.)
- Nárok na stejné tradice – registrace je jen matriční akt, který neumožňuje obřadní zvyky jako je tomu u svateb
- Dobrá praxe - uzákoněno v mnoha zemích – Lucembursko, Německo, Malta, Rakousko, GB, Kanada, Kolumbie, Mexiko City, ale ne Mexiko obecně, USA, Izrael, Nepál, Nový Zéland...

Současná politická situace - František Kopřiva

Schválení manželství pro všechny nečelí zamítnutí, neboť se zatím ani nehlasovalo v prvním čtení. O tématu se nyní ani nejedná se. Diskuze probíhala – protahovala se zřejmě se záměrem, aby nedošlo na samotné hlasování. Nyní se Piráti snaží vyjednat shodu, aby se téma zařadilo, diskuze se dokončila a mohlo se hlasovat v prvním čtení. Parlament se rozhodnutí bojí. Oproti tomu zákon o EET – probíhala diskuze desítky hodin, ale byla vůle téma zařazovat. Rok a týden po zařazení byl zákon k podepsání u prezidenta, oproti tomu je manželství pro všechny na začátku procesu.

Právo uzavřít manželství - právo pro všechny? - Petra Kalenská

- Na mezinárodním poli už panuje shoda - Rada pro lidská práva a OSN. Přijímají se různá doporučení. Odsuzují penalizace. Zakazují diskriminaci.
- Pozadí: Lidskoprávní úmluvy byly přijímány po roce 40, proto historicky nereflektují sexuální orientaci
- Teze: Sexuální orientace není legitimní důvod pro rozlišování. U formalizovaného svazku dvou osob, není možné diskriminovat na základě pohlaví na základě formulace v úmluvě.
- Antiteze: V roce 2001 došlo poprvé k zakotvení manželství pro všechny v Nizozemí. 2010. Od té doby stejné opatření přijalo pouze šest států v EU. Reakce: Čím více států se přidá, tím antiteze ztratí na účinnosti. Reakce 2: Evropský soud: Stát, kt. umožňuje soužití heterosexuálních párů, musí uznat i homosexuální, jinak se jedná o diskriminaci na základě pohlaví, a to je v rozporu s Úmluvou.

Osobní zkušenosti - Ivo Slávka

- Touha uplatnit svá práva a rodičovské potřeby
- Duhová rodina – partner se musel vzdát svého příjmení
- Zažádat o adopci mohl jen jeden z partnerů, druhý nemá právně upravený vztah k dítěti
- Přípravu k adopci museli absolvovat oba, přestože byl reálně žadatelem pouze jeden z nich

Diskuze

- Existují dvě možnosti, jak docílit manželství pro všechny – cesta parlamentem nebo soudní nálezy Ústavního soudu.
- Jsou zde děti, které byly dány do mezinárodní adopce, protože o ně zde nebyl zájem (např. kvůli etniku). V jiných státech si je adoptují i duhové rodiny.
- Argument: Muž nezastane roli matky. Odpověď: Kojení – ne všechny páry kojí. Role se posouvají. Některé ženy zastávají mužské role a naopak. Dítě má možnost vidět chování i v jiných rodinách. Role matky je důležitá především kvůli bezpečnému úzkému vztahu, ten může poskytovat i muž. Tento vztah není možné poskytnout ústavní péčí. Proto je pro dítě lepší duhová rodina nežli žádná rodinách. Role matky – je důležité, aby mělo dítě bezpečný vztah – běžně je to matka.
- Pokud je lidské právo uzavřít manželství a zároveň není možné diskriminovat na základě pohlaví, je logickým důsledkem manželství pro všechny. Právo ale není logický

systém a musí k závěrům dospět výkladem. Ale i z pohledu práva jsou důležité především zájmy dítěte. Pro dítě je lepší duhová rodina nežli žádná.

- Argument: Tam, kde se manželství pro všechny zavedlo, nic hrozného se nestalo.
- I v duhových rodinách dochází k rozvodům, i zde jsou sociálně patologické jevy. Dle studie je duhová rodina stejně kvalitní. Pouze dvě studie tvrdí opak – jedna se špatnou metodologií a druhá pochází od katolického kněze.
- Pro duhové rodiny platí stejná pravidla – stejné přípravy pro osvojení, jen jiná práva.
- Manželství je tradiční instituce, pro člověka je to závazek a pomáhá se tím budovat stabilní rodina, a tím i stabilní stát.

11:30 - 12:30 Umělé oplodnění pro single a lesbické ženy

Právní vhléd do problematiky - Kateřina Burešová

- Asistovaná reprodukce je zdravotnickou službou pro neplodné páry. Předpoklady pro léčbu – žena v plodném věku společně s mužem, kteří přicházejí jako neplodný pár.
- Práva vzniklých dětí – otcem je ten, kdo se ženou přišel – pojistka, aby dítě mělo i otce. Není zde ale „provazba“ mezi matrikami a službami. Matrika nemusí zjistit otce. Je možné také získat informace o dárci (anonymním) u zařízení. Dítě má právo znát své rodiče. Stát je garantem, ale nemůže tato práva vymáhat. Dítě má později přístup do databáze. Tři formy rodičovství – biologické, právní a sociální.

Osobní zkušenosti - Kateřina Saporová a Tereza Pelechová

- Duhové rodiny jsou plánované.
- Vzhledem k právní situaci vznikají rodiny s vědomí vlastní diskriminace.
- Možnosti pro lesbické páry:
 - o Známý/kamarád je dárcem spermatu. Někdy tento dárcem v životě rodiny figuruje, někdy ne. Někdy jej dítě zná, někdy ne.
 - o Reprodukční klinika reprodukce - jedna z žen navštíví s mužem, který podepisuje papíry a vystupuje v roli otce (nemusí být sám dárcem, mohou požádat o anonymní sperma).
 - o Hledání dárcem na internetu – množství informací o dárci je velmi malé. Ženy se uchylují k tomuto řešení, když jsou v registrovaném partnerství, neboť tento typ svazku vylučuje možnost přijít s mužem jako s partnerem.
- Pokud člověk nemá v občance, že je registrovaný, lze obejít výše uvedený bod. Zdravotnické zařízení nemá možnosti si tvrzení ověřit. Většinou už mají páry typ na

kliniku. Ale vždy je zde míra nepravdy. To je nepříjemné, člověk je donucen lhát. Páry kvůli tomu někdy zvažují i výjezd do zahraničí, aby nemuseli vytvářet tento podvod. Zahraničí není většinou možností, kvůli dojíždění.

- Řešením je změnit podmínky pro léčbu. Stačilo by odejmout podmínku muže a ženy jako neplodného páru (stačila by pouze novela stávajícího zákona).

Diskuze

- Riziko pro známého, který vystupuje v roli otce je možnost vymáhat výživné a alimenty.

14:00 - 15:00 Intersex

Sociální atmosféra, stereotypy a diskurzivní praktiky, ve kterých se intersex lidé pohybují -
Martin Fafejta

- Pokud se dítě narodí bez jasně určitého pohlaví – je normalizováno.
- Operace odporují definici zdraví, jak je podává světová zdravotnická organizace. Dle Evropského parlamentu se jedná o porušování práv intersex osob.
- Lékař následuje zvyk binárního chápání pohlaví. Také je pod tlakem rodičů, kteří chtějí mít „normální“ dítě. Sami rodiče tím chtějí chránit dítě. Nicméně samo dítě si nemůže být vědomo své sexuality. To, že má dítě znaky obou pohlaví neznamena, že samo nemá svoji pohlavní genderovou identitu.
- Pokud na základě této odchylky přistupujeme k dítěti tak, že má problém, může to vést k traumatům. Řešením je vzdělání, akceptování nového náhledu na lidské tělo.
- Nynější definice lidského těla vychází z kulturních představ. Ty se mohou měnit.
- Řešení – třetí pohlaví. Stačilo by rozvolnit kritéria, co je mužské a ženské tělo.
- V rodném listu musí být pohlaví. Něco se určit musí, je to zakotveno i v jazyce. I z tohoto důvodu musí mít dítě pohlaví. Řešení spočívá v tom považovat dítě například za holčičku. Nicméně toto přisouzení se může změnit.

Právní postavení intersex osob - Radim Hueber

- Neexistuje žádná jednotná definice intersex osoby.
- Obecně se jedná o osobu, jejíž pohlavní znaky neodpovídají striktně ženským nebo mužským znakům.
- Pohlaví je spíše spektrum.
- Jsou různé „odchylky“ – anatomická, genetická nebo hormonální odchylka.

- Drobné odchylky se v praxi neřeší. Otázka je, kde stanovit hranici mezi drobnou odchylkou a intersex osobou.
- Intersex je cca 1 z 2000 a 1500 osob. Toto číslo nepočítá s okrajovými a drobnými odchylkami.
- Problémy v praxi
 - o Ostrakizace společností
 - o Nutnost sterilizace, normalizace genitálií. Tyto operace nebývají nezbytně nutné a vedou k utrpení. Podle úmluvy OSN je to proti úmluvě o mučení.
 - o Praktické problémy – pohlaví je osobním údajem – je v rodném listu apod. To má vliv na práva a povinnosti – např. povinná vojenská služba.
 - o Málo států zmiňuje intersex ve své právní úpravě – ochrana proti diskriminaci.
 - o Je možné provádět normalizační operace bez informovaného souhlasu? Jsou rodiče legitimováni udat souhlas? Právo na tělesnou integritu intersex osob – dětí. Dokud nebudou schopny sami udat svůj souhlas. U nás to není regulováno. Pohlaví určuje lékař. Intersex mají stejná práva jako trans – musí projít sterilizací.
- Určování pohlaví má reflektovat především zájem dítěte (úmluva osn o právech dítěte). Nejlepší zájem dítěte je zájem rodičů, ale rodiče nejsou dobře informováni a mohou podlehnout tlakům společnosti a lékařů. Převažující pohlaví lze určit chromozomální konfigurací.

Osobní zkušenosti - M. Andelov (10 min)

- Lékařská dokumentace – chybí jí první ¾ rok – ani v databázích. S rodiči nemá takový vztah, aby se o tom s nimi mohla bavit. Pozoruje na sobě jizvy apod., ale ví, co se děje. Hormonální terapie v pubertě, maskovaná jako antikoncepce – nevěděla o tom. Snažila se zjistit, zda je intersex. Zjistila, že ano.

Diskuze (30 min)

Intersex – je to na úrovni těla, ne hlavy. Může se to potkat i s genderovou nebinaritou (hlava).

Důležitá je osvěta, informovanost, rodiče neví, co se děje. Chápu to jako problém. Možná bychom měli přehodnotit definici. Co když nesedí naše definice, ne svět?

Jak by se to mělo dělat u sprch po TV apod.? Nerozlišovat – smíšené toalety.

15:00 - 16:30 Trans*

Úřední uznání genderu - současný stav v Česku - Bára Soukupová

- Pro podstoupení změny pohlaví je třeba:
 - o Posudek - někdy neetické (např. měření vzrušivosti)
 - o Zahájení léčby – hormony
 - o Výběr neutrálního tvaru jména (není ošetřeno, co je neutrální jméno, je málo jmen)
 - o Real life test – test, zda jste schopni žít jako zvolené pohlaví
 - o Posouzení komise (sexuolog, psycholog, operatér, zástupce ministerstva)
- Problémy:
- Nutnost operace – dlouhodobě kritizováno. V současnosti to řeší ústavní soud. Můžete se cítit jinak, než jaké máte pohlaví. Naplnění ženství není vázáno změnou pohlaví.
- Nutnost sterilizace
- Nutnost rozvodu (i v harmonickém vztahu)
- Věková hranice – 18 let - Puberta je nekomfortní pro trans teens. Je to formující období a jedinec se nemůže sám plně ztotožnit se sebou.

Zahraniční právní praxe - Jáchym Friedrich

- Postupně se odstupuje od nutnosti sterilizace v zemích Evropy.
- Problém – zdouhavost procesu změny pohlaví (2 roky).
- Možná libovůle doktorů – přístup se odvíjí od preferencí doktora.
- Při duševní nemoci nemusí být proces změny povolen (např. deprese).
- Nepřístupnost – celý proces není plně hrazen. Nehrazeno: sexuolog (většinou 1000,-/rok), hormonální léčba (cca 8.000,-/rok).
- Rejstřík živnostníků – je možné dohledat předchozí jméno.
- Každý svoji identitu definuje nejlépe sám. Proto je sebeurčení nejlepší. Nemá ponižující požadavky a umožňuje člověku rozhodovat o své budoucnosti a umožňuje žít autenticky. Nenutí rozhodovat se mezi soukromím a tělesnou identitou.
- Argument – co když je to jen fáze? V případě pouze úřední změny to lze opět změnit. I jen kdyby to byla fáze, člověku bude mnohem lépe a nebude pro něj problém to případně změnit zpět.
- Čekací doba prodlužuje nebezpečí, že nebude mít člověk řádnou dokumentaci.

Psychologické aspekty trans* identity a tranzice - Jirka Procházka

- Tranzice je trojí – sociální, medicínská, úřední.

- U dítěte před puberou nejde ani o hormony, jen si vyzkouší identitu.
- Genderová identita je vrzoená, je irelevantní, jak vzniká. V předškolním období se identita ustanoví, je pro dítě jasná. Děti to vědí od narození, ale záleží na faktorech.
- Někdy děti vycítí, že je to spojeno se studem, že je to tabu.
- Při diagnostice je třeba odpovídat diskurzu, pokud se jedinec vymyká pojetí, systém mu nepomůže. Proto sexuolog nemá autentické info, protože jim osoba nepoví vše, neboť má strach, že bude změna pohlaví zastavena.
- V období puberty je možné brát blokátory puberty, aby si dospívající „vyzkoušeli“ novou identitu. Mohou brát později hormony v pohlaví, které si vyberou.
- Pro děti je důležité uznání identity a jména – to ale nejde bez sterilizace a ta nejde bez dovršení 18 let. Problém při sociálních interakcích. Jméno má velký vliv (např. počty sebevražd). 40-50 % trans dětí mají zkušenost s pokusem o sebevraždu. Jsou i jiné patologické jevy, sociální fobie – vliv na sebevědomí.
- Pro naordinování blokátorů hormonů je třeba souhlas rodičů a někdy jej rodič nechce dát.

Nebinární osoby v České republice - Em Lorca

- V médiích jsou změny komunikovány binárně. Póloviě – muž a žena. Nebinární osoby se vyhýbají těmto pólům, nebo je střídají.
- Spousta lidí lže, aby prošli. Hormony si kupují na černém trhu apod.
- Genderová identita na občance – písmeno X. Nikomu není nic do toho, co je pod tím X – je to svoboda.
- Uvedení pohlaví v občance je stigmatizující.

osobní zkušenosti - Teri Hornych a Jiřka Hejduk

diskuze (30 min)

- Dokumenty se po změně pohlaví mění, aby člověk po změně nebyl dohledatelný. Ale toto doporučení není závazné.